

Leo Trotskij

Varken en arbetarstat eller borgerlig stat?

Politisk form och socialt innehåll

Kamraterna Burnham och Carter har satt ett nytt frågetecken över Sovjetstatens klassnatur. Deras svar är, enligt min mening, fullständigt oriktigt. Men eftersom dessa kamrater, till skillnad från många ultravänsterister, inte försöker ersätta vetenskaplig analys med gallskräk, kan och bör vi föra en allvarlig diskussion över denna ofantligt viktiga fråga med B. och C.

B. och C. glömmer inte att den huvudsakliga skillnaden mellan SSRU och den moderna borgerliga staten återfinnes i den mäktiga utveckling av produktivkrafter som ägt rum till följd av en förändring inom formen för ägandet. De erkänner också att ”den ekonomiska strukturen som etablerades genom oktoberrevolutionen har i grund och botten förblivit oförändrad”. Från detta härleder de att det är sovjets och världens proletariats uppgift att försvara SSRU mot imperialistiska angrepp. Om det råder det en fullständig enighet mellan B. och C. och oss. Men oavsett hur stor vår enighet är här täcker den knappast hela frågan. Även om B. och C. inte solidariserar sig med ultravänsteristerna anser de ändå att SSRU har slutat vara en arbetarstat ”enligt den traditionella innebörd (?) som denna term givits av marxismen”. Men eftersom ”den ekonomiska strukturen ... i grund och botten förblivit oförändrad”, har SSRU inte blivit en borgerlig stat. B. och C. förnekar samtidigt – och för detta kan vi bara gratulera dem – att byråkratin har blivit en självständig klass. Dessa inkonsekventa påståendes resultat är slutsatsen, exakt samma som stalinisterna drar, att sovjetstaten, i allmänhet, inte är ett organ för klassherravälde. Vad är den i så fall?

Vi har alltså här ett nytt försök att revidera teorin om statens klassnatur. Vi är inte, och det behöver inte påpekas, fetischister; om nya historiska fakta skulle kräva en revidering av teorin skulle vi inte tveka att göra så. Men de bedrövliga erfarenheterna av de gamla revisionisterna skulle i vilket fall som helst ingjuta en hälsosam försiktighet i oss. Vi skulle, tiofaldigt, överväga den gamla teorin med nya fakta innan vi försökte formulera en ny lära.

B. och C. anmärker i förbigående själva att proletariats styre, genom dess beroende av objektiva och subjektiva förhållanden, ”är förmöget att ta sig uttryck i ett antal olika former av styrelse”. För klarhetens skull skall vi tillägga: antingen genom öppen kamp mellan olika partier i sovjeterna, eller genom ett partis monopol, eller faktiskt till och med genom koncentration av all makt i händerna på en person. Personlig diktatur är självklart ett tecken på största fara för regimen. Men samtidigt är det, under särskilda förhållanden, det enda sättet att rädda regimen. En stats klassnatur bestäms följaktligen därför inte genom dess politiska form, utan genom dess sociala innehåll; dvs. genom naturen hos de egendomsformer och produktionsförhållanden som den givna staten vaktar och skyddar.

B. och C. förnekar i princip inte detta. Om de trots det vägrar att inse att SSRU är en arbetarstat, så är det på grund av två orsaker, varav en är av ekonomisk och den andra av politisk natur. ”Under de senare åren”, skriver de, ”har byråkratin definitivt börjat röra sig mot en fullständig förstörelse av den planerade och nationaliserade ekonomin”. (Har bara ”börjat röra sig mot”?) Vi läser också att utvecklingen ”för byråkratin mot en alltjämt stegrande och djupgående konflikt med den nationaliserade ekonomins behov och intressen”. (”För” den bara?) Motsättningen mellan byråkratin och ekonomin har observerats innan detta, men under de senare åren har ”byråkratins handlingar aktivt börjat sabotera planen och fått statsmonopolet att börjat lösas upp”. (Bara ”bara börjat lösas upp”? Alltså ännu inte upplöst?)

Som ovan angivits har det andra påståendet en politisk karaktär. "Begreppet om proletariats diktatur är i första hand inte ett ekonomiskt, utan till största del en politisk kategori. . . . Alla former, organ, och institutioner av proletariats klasstyre har nu förstörts, proletariats klasstyre har alltså, med andra ord, förstörts". Efter att ha hört om det proletära styrets "olika former" är detta andra påstående, stående för sig själv, ganska oväntat. Proletariats diktatur är självklart inte bara "till största del", utan helt och fullt en "politisk kategori". Just denna politik är dock bara koncentrerad ekonomi. Socialdemokratins dominans inom staten och sovjeterna (Tyskland 1918-19) hade ingenting gemensamt med proletariats diktatur då den lämnade borgerlig egendom orörd. Men den regim som vaktar den exproprierade och nationaliserade egendomen från imperialisterna är, oberoende av politiska former, proletariats diktatur.

B. och C. erkänner att det, "allmänt", som det var, så är fallet. Som utväg får de därför ta att kombinera de ekonomiska med de politiska argumenten. Byråkratin har, enligt dem, inte bara definitivt berövat proletariats dess politiska makt, utan har också drivit ekonomin in i en återvändsgränd. Om byråkratin, med alla sina reaktionära drag, spelade en relativt progressiv roll under den förra perioden, så har den nu definitivt blivit en reaktionär faktor. I detta resonemang finns det en frisk kärna som stämmer överens med alla Fjärde Internationalens tidigare utvärderingar och prognoser. Vi har mer än en gång nämnt det faktum att en "upplyst absolutism" har spelat en progressiv roll under borgarklassens utveckling, bara för att, efteråt, bli en broms på denna utveckling; konflikten, vilket är känt, löste sig själv genom revolutionen. "Upplyst absolutism" kan, som vi skrev, i läggandet av grunderna för socialistisk ekonomi, bara spela en progressiv roll under en oerhört kortare tid. Denna prognos har klart visat sin korrekthet framför våra egna ögon. Lurad av sina egna framgångar, förväntade sig byråkratin att uppnå ännu större grader av ekonomisk tillväxt. Samtidigt stötte den emot en ekonomisk kris, vilket är en av orsakerna till den nuvarande paniken och dess vansinniga repression. Betyder detta att produktivkrafternas utveckling i SSRU redan har upphört? Vi skulle inte ge oss på att påstå något sådant. En nationaliserad ekonomis kreativa möjligheter är så stora att produktivkrafterna, trots den byråkratiska bromsen av dem, kan utvecklas under en, i en förvisso mer återhållsam takt än förut, period av år. För tillfället är det knappast möjligt att göra en, efter dessa linjer, exakt förutsägelse. Hur som helst är den politiska krisen, vilken sliter sönder byråkratin, betydligt mer farligt för den i dag än perspektivet om ett stopp i produktivkrafternas utveckling. Låt oss, för att förenkla det hela, medge att byråkratin redan har blivit en absolut broms på den ekonomiska utvecklingen. Men skulle detta faktum i sig själv betyda att SSRUs klassnatur har förändrats eller att SSRU saknar något som helst slags klassnatur? För mig verkar det som om detta är våra kamraters främsta misstag.

Borgarklassen utvecklade produktivkrafterna fram till första världskriget. Borgarklassen har bara varit en absolut broms på den ekonomiska utvecklingen under de senaste kvartssekle. Betyder detta att det borgerliga samhället har slutat vara borgerligt? Nej, det betyder bara att det har blivit ett förruttnande borgerligt samhälle. I ett antal länder är bevarandet av borgerlig egendomsform enbart möjlig genom bildandet av en fascistisk regim. Borgarklassen saknar, med andra ord, alla former och medel för sin egna direkta politiska dominans och måste använda sig av en mellanform. Betyder detta då att staten har slutat vara borgerlig? Till den grad att fascismen, med sina barbariska metoder, beskyddar privategendom i produktivkrafterna, till den grad har staten förblivit borgerlig under det fascistiska styret.

Vi tänker inte alls ge vår analogi en allmängiltig innebörd. Icke desto mindre påvisar den att maktens koncentrerings i byråkraternas händer och bromsandet av produktivkrafternas utveckling, i sig själv, ännu inte har ändrat samhällets och statens klassnatur. Endast en

revolutionär eller kontrarevolutionär krafts inträngande i egendomsförhållandena kan ändra statens klassnatur.(1)

Men känner verkligen inte historien till tillfällena av klasskonflikter mellan ekonomin och staten? Det gör den! Efter det "tredje ståndet" grep makten förblev samhället under en period av flera år ett feodalt. Under sovjetstyrets första månader styrde proletariatet på en borgerlig ekonomis grunder. Proletariatets diktatur agerade på jordbrukets område för ett antal år på en småborgerlig ekonomis grunder (vilket den till viss del fortfarande gör). Om en borgerlig kontrarevolution skulle lyckas genomföras i SSRU, så skulle den nya regeringen för en lång tid bli tvungen att existera på en nationaliserad ekonomis grunder. Men vad betyder en sådan temporär konflikt mellan ekonomin och staten? Det betyder antingen revolution eller kontrarevolution. En klass seger över en annan betyder att den kommer att återuppbygga ekonomin i den segrandes intresse. Men ett sådant läge av kluvenhet, vilket är ett nödvändigt tillfälle i varje socialt omkullstörtande, har inget gemensamt med den klasslösa statens teori, där avsaknandet av en riktig chef utnyttjas av tjänstemannen, dvs av byråkratin, för egen vinnings skull.

Norm och fakta

Det är en subjektivt "normativ" metods ersättande av ett objektivt, dialektiskt närmande av frågan som gjort det svårt för många kamrater att komma till en korrekt sociologisk utvärdering av SSRU. Det är inte utan anledning som Burnham och Carter anser att SSRU inte längre kan räknas som en arbetarstat "enligt den traditionella innebörd som denna term givits av marxismen". Detta betyder bara att SSRU inte uppfyller de normer för en arbetarstat som vi lagt fram i vårt program. Om detta kan det inte råda någon oenighet. Vårt program har räknat med en arbetarstats progressiva utveckling och dess gradvisa bortvittrande. Men historien, vilken inte alltid faller ut i "enighet med ett program", har konfronterat oss med en process av en degenererande arbetarstat. Men betyder detta att en arbetarstat som kommit i konflikt med vårt programs krav därför har slutat vara en arbetarstat? En lever som förgiftats av malaria är inte samma sak som en normal lever. Men bara för det slutar den inte att vara en lever. För att förstå dess natur är inte kunskaper i anatomi och fysiologi nog; det är även nödvändigt att känna till patologi. Det är självklart mycket enklare att se på den sjuka levern och säga: "Detta föremål har inte mitt gillande" och vända ryggen till den. Men en läkare kan inte tillåta sig en sådan lyx. Beroende på sjukdomens egna natur och dess resulterande deformation av organ måste han antingen tillgripa terapeutisk behandling ("reform") eller kirurgi ("revolution"). Men för att kunna göra detta måste han först erkänna att det deformerade organet är en sjuk lever och inte något annat.

Men låt oss använda en mer känd analogi, den mellan en arbetarstat och ett fackförbund. Enligt vår programmatiska synpunkt bör facket vara en klasskampsorganisation. Vad bör då vår attityd gentemot American Federation of Labor vara? I dess styrelse står omisskännliga agenter för borgarklassen. I alla väsentliga frågor för Messrs. Green, Wool och Co. en linje som står i direkt motsats till proletariatets intressen. Vi kan göra analogin större genom att säga att om AFL, till och med CIOs grundande, genomförde något progressivt arbete, så är den största delen av dess aktivitet nu förkroppsligat i kampen mot CIOs mer progressiva (eller mindre reaktionära) tendenser, Greens apparat har definitivt blivit en reaktionär faktor. Men AFL slutar inte att vara en facklig organisation på grund av det.

En stats klassnatur bestäms genom dess relationer till egendomsformerna inom produktivkrafterna. En arbetarorganisation, som en fackförenings, natur bestäms av dess relation till distribution av nationalinkomsten. Det faktum att Green och Co. försvarar privategendom inom produktivkrafterna ger dem en borgerlig natur. Skulle dessa herrar också

försvara borgarklassens inkomst mot arbetarklassens attacker mot denna; skulle de genomföra en kamp mot strejker, mot löneförhöjningar, mot arbetslöshetsersättning, så skulle vi ha en strejkbrytarorganisation och inte ett fack. Green och Co. måste dock, för att inte förlora sin bas, måste, inom vissa gränser, leda arbetarnas kamp för en förhöjning – eller åtminstone mot en förminskning – av deras del av nationalinkomsten. Detta objektiva kännetecken är tillräckligt i alla de viktiga tillfällen då vi behöver dra en gränslinje mellan det mest reaktionära fack och en strejkbrytarorganisation. Alltså är det vår plikt att inte bara utföra arbete inom AFL, utan också att försvara det från strejkbrytare, Ku Klux Klan och dylikt.

Stalins funktion har, precis som Greens funktion har, en dubbel natur. Stalin tjänar byråkratin och följaktligen världsbourgeoisin; men han kan inte tjäna byråkratin utan att försvara det sociala fundament som byråkratin exploaterar för sitt eget intresse. Till den grad försvarar Stalin nationaliserad egendom mot imperialistiska angrepp och mot alltför ivriga eller giriga skikt av själva byråkratin. Han genomför dock detta försvar med metoder som förbereder förstörandet av Sovjetsamhället i sin helhet. Det är just på grund av detta som den stalinistiska klikken måste störtas. Men det är det revolutionära proletariatet som måste störta den. Proletariatet kan inte låta imperialisterna utföra detta arbete åt dem. Proletariatet försvarar, trots Stalin, SSRU från imperialistiska angrepp.

Historiens utveckling har vant oss vid de mest skilda slag av fackföreningar: militanta, reformistiska, revolutionära, reaktionära, liberala och katolska. Med en arbetarstat är det annorlunda. Det är för första gången som vi upplever ett sådant fenomen. Det förklarar vår böjelse att närma oss SSRU enbart från ett revolutionärt programs normers synsätt. Samtidigt är arbetarstaten ett objektivt historiskt faktum som underkastats påverkan från olika historiska krafter och kan, som vi kan se, komma i full motsättning med ”traditionella” normer.

Kamrater B. och C. har fullständigt rätt när de säger att Stalin och Co. tjänar den internationella borgarklassen. Men denna korrekta tanke måste placeras inom korrekt tid och plats. Hitler tjänar också borgarklassen. Det finns dock en skillnad mellan Stalins och Hitlers funktioner. Hitler försvarar borgerliga egendomsförhållanden. Stalin anpassar byråkratins intressen till proletära egendomsförhållanden. Samma Stalin i Spanien, dvs på en borgerlig regims jord, utgör Hitlers funktion (i sina politiska metoder skiljer de sig i allmänhet sig ganska lite åt). Samma Stalins olika sociala roller stående sida vid sida vid varandra i SSRU och Spanien bevisar lika väl att byråkratin inte är en egen klass, utan en klass verktyg; och att det är omöjligt att definiera en stats sociala natur av byråkratins dygd eller skurkaktighet.

Hävdandet att en arbetarstats byråkrati har en borgerlig karaktär måste inte bara verka fullständigt obegripligt, utan även fullständigt orimligt för människor skapade med ett akademiskt tänkande. Kemiskt rena stater har dock aldrig existerat och existerar inte i verkligheten heller. Den halvfeodala Preussiska monarkin utförde borgarklassens mest viktiga politiska problem, men utförde dem på sitt egna sätt, dvs på ett feodalistiskt, inte på ett jakobinskt sätt. I Japan av idag kan vi observera en likartad korrelation mellan statens borgerliga karaktär och det styrande kastets halvfeodala karaktär. Men detta hindrar oss inte ett dugg från att skilja mellan ett feodalt och ett borgerligt samhälle. Det är sant att man kan resa invändningen att samarbete mellan feodala och borgerliga krafter är omätligt mycket lättare genomförd än den mellan borgerliga och proletära krafter, i det att det första exemplet representerar två två former av exploatering av klasser. Detta är fullständigt korrekt. Men en arbetarstat skapar inte ett nytt samhälle på en dag. Marx skrev att de borgerliga distributionsnormerna fortfarande existerar under en arbetarstats första period. (För mer om detta, läs sektionen ”Socialismen och staten” i Den Förrådade Revolutionen.) Man måste väga och tänka denna tanke väl ända till dess slut. Själva arbetarstaten, som stat, är nödvändig just på grund av att de borgerliga distributionsnormerna fortfarande är i kraft.

Detta betyder att även den mest revolutionära byråkrati till viss mån är ett borgerligt organ inom arbetarstaten. Graden av förborgerligande och utvecklingens allmänna tendens har självklart avgörande betydelse. Om en arbetarstat förlorar sin byråkrati och gradvis försvinner betyder det att den utvecklas längs socialismens väg. Om byråkratin tvärtom blir mäktigare, mer auktoritär, privilegierad och konservativ betyder det att arbetarstatens borgerliga tendenser växer på bekostnad av dess socialistiska; med andra ord att den inre motsättning vilken till en viss grad finns inom en arbetarstat från dess första dagar inte, som ”normen” kräver, försvagas, utan förstärks. Hur som helst, så länge som denna motsättning inte har spritt sig från fördelningens sfär till produktionens sfär och inte har krossat den nationaliserade egendomen och den nationaliserade ekonomin förblir staten en arbetarstat.

Lenin sa redan för femton år sedan att ”Vår stat är en arbetarstat, men med byråkratiska deformationer.” Under den perioden representerade byråkratiska deformationer ett direkt arv från den borgerliga regimen och uppträdde, på så sätt, blott som en överlevande från det gamla. Under trycket från ogynnsamma historiska villkor fick den byråkratiska ”överlevaren” emellertid nya källor av näring och blev en stor historisk faktor. Det är på grund av just detta som vi nu talar om arbetarstatens degeneration. Denna degeneration har, vilket den nuvarande orgien av bonapartistisk terror visar, närmast sig ett avgörande skede. Det som var en ”byråkratisk deformation” håller för tillfället på att förbereda sig för att sluka det som finns kvar av arbetarstaten, utan att lämna några rester och på den nationaliserade ekonomins ruiner skapa en ny besutten klass. En sådan möjlighet har kommit allt närmare. Men allt detta är bara en möjlighet och vi ämnar inte böja oss för den på förhand.

SSRU sammanfaller inte som arbetarstat med de ”traditionella” normerna. Detta betyder inte att det inte är en arbetarstat. Inte heller betyder det att normen har visat sig vara falsk. ”Normen” räknade med den internationella proletära revolutionens fullständiga seger. SSRU är bara ett delvist och vanställt uttryck för en efterbliven och isolerad arbetarstat.

Idealistiskt, ultimatistiskt och ”rent” normativt tänkande strävar efter att skapa en värld efter dess eget tycke och vänder sig helt enkelt bort från fenomen som inte faller till dess behag. Sekterister, dvs. folk som är revolutionärer enbart i deras egen fantasi, använder sig av tomma idealistiska normer. De säger: ”Dessa fackföreningar behagar inte oss, vi tänker inte gå med i dem; dessa arbetarstater behagar inte oss, vi kommer inte att försvara dem.” Varje gång lovar de att börja om historien på nytt. De kommer att skapa, förstår ni, en perfekt arbetarstat när gud lagt ett perfekt parti och perfekta fackföreningar i deras händer. Men tills dess att detta lyckliga tillfälle inträffar kommer de, så gott de kan, att göra surmulna miner åt verkligheten. En enormt stor surmulen min – det är ”revolutionärismens” högsta uttryck.

Rent ”historiskt”, reformistiskt, mensjevnikiskt, passivt och konservativt tänkande sysselsätter sig med att, som Marx sa, rättfärdiga dagens svinaktigheter efter gårdagens svinaktigheter. Dess representanter går in i massorganisationer och upplöser sig där. Sovjetunionens usla ”vänner” anpassar sig efter byråkratin, åkallandes ”historiska” villkor.

I motsats till dessa två läggningar, tar dialektiskt tänkande – Marxistiskt, Bolsjevnikiskt – fenomenen och sätter dem i sin objektiva utveckling och finner samtidigt i dess utvecklings inre motsättningar en grund för realiserandet av dess ”normer”. Det är givetvis nödvändigt att inte glömma att vi förväntar oss att de programmatiska normerna bara kan realiseras om de är det allmänna uttrycket för den själva objektiva historiska processens progressiva tendenser.

Den programmatiska definitionen av en fackförening borde låta ungefär som denna: en organisation för arbetare av en särskild bransch eller industri med målet att (1) kämpa mot kapitalismen för förbättrandet av arbetarnas villkor, (2) delta i den revolutionära kampen för att störta borgarklassen, (3) delta i en ekonomisk organisation med socialismen som

grund. Om vi skulle jämföra denna ”normativa” definition med verkligheten skulle vi finna oss tvingade att säga att det inte existerar en enda fackförening i världen i dag. Men ett sådant motsatsställande av norm mot fakta, dvs., av utvecklingens allmänna uttryck mot dess särskilda manifestationen av samma utveckling – ett sådant formellt, ultimatistiskt, icke-dialektiskt, motsatsställande av program mot verkligheten är fullständigt livlöst och öppnar inte någon dörr för ingripande av det revolutionära partiet. Och samtidigt kan, under det kapitalistiska sönderfallets tryck, och, under villkoret att våra korrekta ståndpunkter finns inom facket, måste, de existerande opportunistiska fackföreningarna närma sig våra programmatiska normer och spela en progressiv historisk roll. Detta förutsätter, såklart, ett fullständigt byte av ledarskap. Det är nödvändigt att arbetarna i Förenta Staterna, England och Frankrike kör ut Green, Citrine, Jouhaux & Co. I fall proletariatet kör ut sovjetbyråkratin i tid kommer de efter sin seger att finna produktionsmedel som fortfarande är nationaliserade och en planerad ekonomis lägsta former. Detta betyder att de inte behöver börja från början. Det är en enorm fördel! Bara radikala snobbar, som är vanna vid att hoppa från gren till gren, kan lättsinnigt avfärda en sådan möjlighet. Den socialistiska revolutionen är ett för enormt och svårt problem för en att lättsinnigt skaka på huvudet åt dess ovärderliga materiella landvinningar och börja om från början.

Det är utmärkt att kamrater B. och C., till skillnad från vår franske kamrat Craipeau och andra, inte glömmer produktivkrafternas faktor och inte vägrar försvara Sovjetunionen. Men det är fullkomligt otillräckligt. Vad skulle hända om byråkratins kriminella ledarskap skulle stanna ekonomins tillväxt? Kunde det vara möjligt att kamrater B. och C. i ett sådant fall skulle passivt tillåta imperialismen förstöra SSRUs sociala bas? Vi är säkra att så ej är fallet. Deras icke-marxistiska definition av SSRU som varken en proletär eller borgerlig stat öppnar emellertid dörren för alla slags slutsatser. Det är därför som denna definition måste bli konsekvent förkastad.

En samtidigt härskande och förtryckt klass

”Hur kan vårt politiska samvete inte förbittras över det faktum,” säger ultravänsteristerna, ”att de vill tvinga oss att tro att proletariatet i SSRU, under Stalins styre, är den ‘härskande klassen’ ...?!” Detta påstående, uttryckt på ett sådant abstrakt vis, kan verkligen väcka vårt ”agg”. Men sanningen är att abstrakta kategorier, nödvändiga i analysens process, är fullständigt opassande för synteser, vilka kräver den främsta konkretitet. SSRUs proletariat är den härskande klassen i ett efterblivet där det fortfarande är brist på livets mest nödvändiga behov. SSRUs proletariat härskar över ett land som rymmer enbart en tolfte del av mänskligheten; imperialismen härskar över de övriga elva tolfte delarna. Proletariatets styre, redan stympat av landets efterblivenhet och fattigdom, är dubbelt och tredubbelt deformerat av världsimperialismens tryck. Proletariatets maktorgan – staten – blir ett organ för imperialismens tryck (diplomati, arme, utrikeshandel, idéer och sedvänjor). Kampen för dominans sedd på en historisk skala är inte mellan proletariatet och byråkratin, utan mellan proletariatet och världsbourgeoisin. Byråkratin är enbart en överförande mekanism i denna kamp. Kampen har inte nått sitt slut. Trots alla Moskvaklickens försök att visa sin pålitliga konservatism (Stalins kontrarevolutionära politik i Spanien!) litar inte världsimperialismen på Stalin, den skonar inte honom från de mest förödmjukande smällar och är ständigt redo att störta honom. Hitler – och däri ligger hans styrka – uttrycker mer konsekvent och öppet världsbourgeoisins inställning till sovjetbyråkratin. För bourgeoisin – fascistisk såväl som demokratisk – är Stalins isolerade kontrarevolutionära bedrifter inte nog; den behöver en fullständig kontrarevolution i egendomsförhållandena och ett öppnande av den ryska marknaden. Så länge som detta inte har skett anser bourgeoisin att Sovjet är fientligt inställd till den. Och det är rätt.

De koloniala och halvkoloniala ländernas inre regim har en överväldigande borgerlig karaktär. Men den utländska imperialismens tryck förändrar och förstör dessa länders ekonomiska och politiska struktur till den grad att dess inhemska borgarklass (även i politiskt oberoende länderna i Sydamerika) bara delvis uppnår status som härskande klass. Det är sant att imperialismens tryck på efterblivna länder inte förändrar deras grundläggande sociala karaktär eftersom förtryckaren och den förtryckte bara representerar olika nivåer av utveckling i ett och samma borgerliga samhälle. Icke desto mindre är skillnaden mellan England och Indien, mellan Japan och Kina, mellan Förenta Staterna och Mexico så stor att vi bestämt skiljer mellan förtryckande och förtryckta borgerliga länder och vi anser det vara vår plikt att stöda den senare i dess kamp mot den förre. De koloniala och halvkoloniala ländernas bourgeoisie är en halvt härskande, halvt förtryckt klass.

Imperialismens tryck på Sovjetunionen har en förändring av själva Sovjetsamhällets natur som sitt mål. Kampen – idag fredlig, i morgon militär – handlar om ägandeformer. I sin kapacitet av en överföringsmekanism i denna kamp stöder sig nu byråkratin på proletariatet mot imperialismen och nu på imperialismen mot proletariatet, allt för att öka sin egen makt. Samtidigt utnyttjar den obarmhärtigt sin roll som distributör av de magra livsnödvändigheterna för att kunna skydda sitt eget välbefinnande och makt. Av detta framkommer att proletariatets styre antar en inskränkt, tyglad och förvrängd karaktär. Man kan, med fullt berättigande, säga att proletariatet, härskande i ett efterblivet och isolerat land har förblivit en förtryckt klass. Förtryckets upphov är världsimperialismen; förtryckets överföringsmekanism – byråkratin. Om det i dessa ord, ”samtidigt en härskande och förtryckt klass”, ligger någon motsägelse, så härstammar den inte från misstag i tänkande, utan från motsättningarna i själva situationen i SSRU. Det är just precis därför som vi förkastar teorin om socialismen i ett land.

Erkännandet av SSRU som en arbetarstat – inte som en typ av, utan som en stympling av en – innebär inte alls en teoretisk och politisk amnesti åt Sovjetbyråkratin. Tvärtom, dess reaktionär karaktär avslöjas fullt ut i motsättningarna mellan dess antiproletära politik och en arbetarstats behov. Enbart genom att föra fram frågan på detta vis får våra avslöjningar av stalinistklickens brott full drivkraft. Försvaret av SSRU innebär inte bara den högsta formen av kamp mot imperialismen, men också ett förberedande av störtandet av den bonapartistiska klicken.

SSRUs existens visar hur stora möjligheter som finns i arbetarstater och hur starkt dess motståndskraft är. Men denna erfarenhet visar också hur stark kapitalismens och dess byråkratiske tjänare är, hur svårt det är för proletariatet att uppnå full befrielse och hur nödvändigt det är att skola och hårda den nya internationalen i den kompromisslösa revolutionära kampens anda.

L. Trotskij
25:e November 1937
Coyoacán, D. F.

Noter

1) Den under Fenner Brockways redaktörsskap stående Londontidningen **New Leader** skriver i en ledare den tolfte November detta år:

”ILP accepterar inte den trotskistiska ståndpunkten att socialismens grunder i Sovjetryssland har förstörts.”

Vad kan man säga om sådana människor? De förstår inte andras tankar eftersom de inte har några egna själv. De kan bara så förvirring i arbetarnas hjärnor.